

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Тимчасово виконуючий обов'язки
Голови Державної служби України з
надзвичайних ситуацій

Володимир ДЕМЧУК

« 19 » 02 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Директор департаменту запобігання
надзвичайним ситуаціям

Олександр ЧЕКРИГІН

« 12 » 02 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Тимчасово виконуючий обов'язки
ректора Національного університету
цивільного захисту України

Виктор ГІВОРДЬ

« 08 » 2024 року

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки

Розглянуто та схвалено на засіданні
Вченої ради Національного університету
цивільного захисту України
21 грудня 2023 року
протокол №4

Харків

Програма підвищення кваліфікації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки. – Х.: НУЦЗ України, 2023. – 16 с.

Розробник: кафедра пожежної профілактики в населених пунктах факультету пожежної безпеки Національного університету цивільного захисту України.

Програму схвалено на засіданні кафедра пожежної профілактики в населених пунктах факультету пожежної безпеки
протокол від 11 грудня 2023 року № 7.

Начальник кафедри пожежної профілактики
в населених пунктах факультету пожежної безпеки
НУЦЗ України,
д-р. техн. наук, професор
21 грудня 2023 року

Юрій ОТРОШ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма підвищення кваліфікації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки (далі - програма) розроблена на виконання вимог статті 46¹ Кодексу цивільного захисту України та постанови Кабінету Міністрів України від 02 травня 2023 року № 426 «Про затвердження Порядку проведення професійної атестації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки та позбавлення кваліфікаційного сертифіката».

1.1. Загальні положення

Аудит пожежної та техногенної безпеки полягає в аналізі стану діяльності суб'єкта господарювання або іншої юридичної особи щодо відповідності вимогам законодавства у сфері пожежної та техногенної безпеки будинків, споруд, у тому числі об'єктів будівництва, їх комплексів та/або частин будь-якого призначення та форми власності, територій, систем (засобів) протипожежного захисту, автоматизованих систем раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення та інших систем, які не входять до їх складу, але з ними функціонально пов'язані, зовнішнього (внутрішнього) протипожежного водопостачання, вогнезахисту та блискавкозахисту.

Діяльність в рамках аудиту пожежної та техногенної безпеки в основному передбачає метод професійного оцінювання.

Організації, які проводять аудит у своїй діяльності перед усім повинні керуватись інженерно-технічними підходами в сфері пожежної і техногенної безпеки та залучати до їх фахівців (експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки), які мають відповідну кваліфікацію, пройшли професійну атестацію та внесені до відповідного реєстру.

1.2. Кваліфікаційні вимоги

Провідний експерт у сфері пожежної та техногенної безпеки. Вища освіта за освітнім ступенем бакалавра або магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Пожежна безпека» або «Цивільна безпека». Наявність кваліфікаційного сертифіката експерта у сфері пожежної та техногенної безпеки, що надає право на проведення аудиту суб'єктів господарювання високого ступеня ризику. Підвищення кваліфікації за відповідним напрямом. Стаж роботи за професією експерта у сфері пожежної та техногенної безпеки I категорії – не менше 2 років.

Експерт у сфері пожежної та техногенної безпеки I категорії. Вища освіта за освітнім ступенем бакалавра або магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Пожежна безпека» або «Цивільна безпека». Наявність кваліфікаційного сертифіката експерта у сфері пожежної та техногенної безпеки, що надає право на проведення аудиту суб'єктів господарювання середнього ступеня ризику. Підвищення кваліфікації за відповідним напрямом. Стаж роботи за професією експерта у сфері пожежної та техногенної безпеки II категорії – не менше 2 років.

Експерт у сфері пожежної та техногенної безпеки II категорії. Вища освіта

за освітнім ступенем бакалавра або магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Пожежна безпека» або «Цивільна безпека». Наявність кваліфікаційного сертифіката експерта у сфері пожежної та техногенної безпеки, що надає право на проведення аудиту суб'єктів господарювання незначного ступеня ризику. Підвищення кваліфікації за відповідним напрямом. Стаж роботи за фахом у сфері цивільного захисту (в органах державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки) – не менше 5 років.

1.3. Мета курсу

Набуття слухачами теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для проведення якісного аудиту пожежної та техногенної безпеки об'єктів різного призначення.

Отримання теоретичних знань та практичних навичок для розробки заходів, спрямованих на попередження пожеж і аварій та забезпечення безпеки людей.

Слухачі повинні бути підготовлені до організації та проведення перевірки (обстеження, аудиту) протипожежного стану об'єктів різного призначення, мати навички застосування нормативно-правових актів у сфері пожежної та техногенної безпеки, орієнтуватися в змінах та доповненнях, внесених до них протягом останніх п'яти років.

1.4. Слухачі повинні знати

Кодекс цивільного захисту України, інші законодавчі та нормативно-правові акти у сфері пожежної та техногенної безпеки, будівництва, виконання проектних та будівельних робіт; будівельні норми, правила та стандарти; експлуатаційні характеристики будівельних матеріалів, виробів, конструкцій та деталей на предмет їх пожежної та техногенної безпеки; програмні засоби та основи користування персональною електронно-обчислювальною технікою; правила та норми з охорони праці та охорони навколишнього середовища.

1.5. Слухачі повинні вміти

- провести аудит пожежної та техногенної безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб з метою виявлення, запобігання та усунення порушень вимог законодавства у сфері пожежної та техногенної безпеки в порядку, встановленому законодавством;

- здійснити аналіз організаційно-розпорядчої, проектної та технічної документації з питань пожежної та техногенної безпеки;

- дати експертну оцінку експлуатаційним властивостям будівель і споруд, будівельних матеріалів та виробів щодо дотримання вимог пожежної та техногенної безпеки, проаналізувати технічні, технологічні та інші фактори, що на них впливають;

- провести обстеження земельних ділянок, будинків, споруд, приміщень, об'єктів будівництва, їх комплексів частин, лінійних об'єктів інженерно-

транспортної інфраструктури, систем (засобів) протипожежного захисту, автоматизованих систем раннього виявлення загроз виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення, інших систем, які не входять до їх складу, але функціонально пов'язані між собою, а також вогнезахисту та систем блискавкозахисту щодо відповідності вимогам законодавства та нормативно-правовим актам у сфері пожежної та техногенної безпеки;

- оцінити якість проєктних рішень шляхом виявлення відхилень від вимог і норм пожежної та техногенної безпеки, здійснювати наповнення та узагальнення інформаційної бази для експертної діяльності;

- проаналізувати відповідність розрахунків шляхів евакуації, кількості первинних засобів пожежогасіння, визначення категорії приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою, ступеня вогнестійкості, класу зони, протипожежних відстаней, зовнішнього та внутрішнього протипожежного водопостачання згідно із встановленими вимогами;

- надавати (складати) за результатами проведеної роботи акти, висновки, звіти, довідки тощо.

1.6. Тривалість навчання

Тривалість навчання становить 120 годин.

1.7. Форма навчання

Навчання може здійснюватися за очною, дистанційною та змішаною формами. Можливе поєднання різних форм та методів освітнього процесу.

1.8. Контрольний захід

Після опрацювання програми слухачі складають тестування.

На підставі рішення атестаційної комісії слухачі, які опрацювали програму та успішно склали тестування, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

1.9. Короткий зміст програми

Програма спрямована на удосконалення професійної підготовки експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки та може складатися з аудиторних занять та/або занять за дистанційною формою навчання у синхронному та/або асинхронному режимі, самостійної роботи та контрольного заходу (тестування). Самостійну роботу слухачі виконують в процесі проходження підвищення кваліфікації шляхом самостійного опрацювання законодавчих, інших нормативно-правових актів та літератури, а також під час підготовки до занять та тестування.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ тем	Назви модулю, розділу, теми	Кількість годин			
		Всього	Л	ПЗ, С, КС	СР
Модуль 1. Цивільний захист (ЦЗ)		8	4	-	4
1.1	Кодекс цивільного захисту України: техногенна безпека, пожежна безпека.	4	2	-	2
1.2	Державна політика у сфері цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту.	4	2	-	2
Модуль 2. Техногенна безпека (ТБ)		12	4	4	4
2.1	Правила техногенної безпеки.	6	2	2	2
2.2	Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.	6	2	2	2
Модуль 3. Пожежна безпека (ПБ)		86	24	12	50
3.1	Регулювання містобудівної діяльності в Україні	8	4	-	4
3.1.1	Нормативне забезпечення містобудівної діяльності. Визначення класу наслідків (відповідальності).	4	2	-	2
3.1.2	Експертиза проєктів будівництва в частині дотримання вимог пожежної безпеки.	4	2	-	2
3.2	Пожежна безпека об'єктів будівництва	16	6	2	8
3.2.1	Обмеження поширення пожежі між та в середині будинків. Загальні положення.	4	2	-	2
3.2.2	Збереження несучої здатності конструкцій. Вогнестійкість будинків. Класи вогнестійкості будівельних конструкцій. Вогнезахист будівельних конструкцій та матеріалів.	4	-	2	2
3.2.3	Основні вимоги щодо забезпечення евакуації людей у випадку пожежі.	4	2	-	2
3.2.4	Забезпечення безпеки пожежно-рятувальних підрозділів.	4	2	-	2
3.3	Пожежовибухонебезпечність речовин і матеріалів	18	-	6	12
3.3.1	Номенклатура показників пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів.	6	-	2	4
3.3.2	Пожежна класифікація будівельних матеріалів.	6	-	2	4
3.3.3	Категорування приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою.	6	-	2	4
3.4	Системи протипожежного захисту	12	2	2	8
3.4.1	Склад систем протипожежного захисту, загальні вимоги до них. Системи протипожежного захисту. Необхідність обладнання будівель системами протипожежного захисту.	6	2	-	4
3.4.2	Підтримання експлуатаційної придатності систем протипожежного захисту.	6	-	2	4
3.5	Протипожежне водопостачання	6	2	-	4

№ тем	Назви модулю, розділу, теми	Кількість годин			
		Всього	Л	ПЗ, С, КС	СР
3.5.1	Загальні вимоги до систем внутрішнього та зовнішнього протипожежного водопостачання. Системи протипожежного водопостачання. Необхідність обладнання будівель системами протипожежного водопостачання.	6	2	–	4
3.6	Безпека інженерних систем та комунікацій	12	6	–	6
3.6.1	Вимоги пожежної безпеки щодо систем опалення, вентиляції та кондиціонування.	4	2	–	2
3.6.2	Вимоги пожежної безпеки щодо систем газового постачання.	4	2	–	2
3.6.3.	Вимоги пожежної безпеки щодо систем електропостачання.	4	2	–	2
3.7	Правила пожежної безпеки в Україні	14	4	2	8
3.7.1	Загальні вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки до будівель, споруд різного призначення та прилеглих до них територій, іншого нерухомого майна, обладнання, устаткування тощо.	4	2	–	2
3.7.2	Основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів різного функціонального призначення.	6	2	–	4
3.7.3	Правила експлуатації та типові норми належності вогнегасників.	4	–	2	2
Модуль 4. Аудит об'єктів		12	4	–	8
4.1	Механізм організації та проведення аудиту пожежної та техногенної безпеки об'єктів.	6	2	–	4
4.2	Порядок проведення аудитів у сфері пожежної та техногенної безпеки.	6	2	–	4
5. Контрольний захід		2	–	2	2
5.1	Тестування.	2	–	2	2
Всього за програмою:		120	36	18	66

Примітка:

1. Л – лекція; ПЗ – практичне заняття, С – семінар; К – круглий стіл; СР – самостійна робота.
2. Заняття можуть проводитись в очній, дистанційній та змішаній формах. Можливе поєднання різних форм та методів освітнього процесу.
3. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту під час формування робочих програм може здійснювати перерозподіл годин за видами занять.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Цивільний захист (ЦЗ)

Тема 1.1. Кодекс цивільного захисту України: техногенна безпека, пожежна безпека

Загальні положення. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Запобігання надзвичайним ситуаціям. Державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту та управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж. Забезпечення техногенної безпеки. Забезпечення пожежної безпеки. Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки.

Тема 1.2. Державна політика у сфері цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту

Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту. Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту. Функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту. Територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, їх ланки та субланки. Функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту. Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій.

Інженерно-технічні заходи цивільного захисту.

Склад та зміст розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту у складі проектної документації на будівництво об'єктів під час нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту та технічного переоснащення.

Модуль 2. Техногенна безпека (ТБ)

Тема 2.1. Правила техногенної безпеки

Загальні вимоги до організації техногенної безпеки. Основні вимоги щодо забезпечення техногенної безпеки. Забезпечення техногенної безпеки на об'єктах. Забезпечення техногенної безпеки на небезпечних територіях та у зонах можливого ураження від небезпечних об'єктів. Організація заходів техногенної безпеки. Інформування про надзвичайні ситуації техногенного характеру. Оповіщення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Створення матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків. Порядок забезпечення засобами радіаційного і хімічного захисту та їх зберігання. Використання захисних споруд цивільного захисту. Навчання з питань техногенної безпеки, діям і способам захисту населення і територій від

надзвичайних ситуацій. Радіаційний і хімічний захист. Заходи техногенної безпеки, що мають відображатися у посадових інструкціях, обов'язках.

Тема 2.2. Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки

Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». Законодавство у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. Державний нагляд та контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. Повноваження Кабінету Міністрів України, інших органів влади у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. Обов'язки операторів. Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки. Звіт про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки. Планування в разі виникнення аварій на об'єктах підвищеної небезпеки. Порядок дій у разі виникнення аварії на об'єкті підвищеної небезпеки.

Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки. Загальні вимоги. Терміни. Державний електронний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки. Ідентифікація об'єкта підвищеної небезпеки.

Модуль 3. Пожежна безпека (ПБ)

3.1. Регулювання містобудівної діяльності в Україні

Тема 3.1.1. Нормативне забезпечення містобудівної діяльності. Визначення класу наслідків (відповідальності)

Загальні положення Закону України «Про містобудівну діяльність» в розрізі забезпечення пожежної безпеки. Планування територій.

Тема 3.1.2. Експертиза проектів будівництва в частині дотримання вимог пожежної безпеки

Порядок затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи. Поняття проекту будівництва, процедура затвердження проекту будівництва. Мета проведення експертизи проектів будівництва. Експертиза як завершальний етап процесу розроблення проектів будівництва.

3.2. Пожежна безпека об'єктів будівництва

Тема 3.2.1. Обмеження поширення пожежі між та в середині будинків. Загальні положення

Шляхи досягнення обмеження поширення пожеж між будинками та в будинках. Методи визначення величини протипожежних відстаней. Види протипожежних перешкод, протипожежні відсіки та секції.

Тема 3.2.2. Збереження несучої здатності конструкцій

Ступені вогнестійкості будинків та класи вогнестійкості будівельних конструкцій. Граничні стани з вогнестійкості. Мінімальні межі вогнестійкості будівельних конструкцій та максимальні межі поширення вогню залежно від ступеня вогнестійкості будинків. Правила з вогнезахисту, способи виконання робіт з вогнезахисту, класифікація засобів вогнезахисту, методи контролювання якості вогнезахисного оброблення. Забезпечення експлуатаційної придатності вогнезахисних покривів (просочування, облицювання) та виробів.

Тема 3.2.3. Основні вимоги щодо забезпечення евакуації людей у випадку пожежі

Об'ємно-планувальні, конструктивні та інженерно-технічні рішення спрямовані на забезпечення евакуації людей під час пожеж. Типи сходів, сходових кліток та зовнішніх протипожежних драбин. Критерії віднесення виходів із будівель до евакуаційних. Проектування евакуаційних шляхів, основні їхні параметри.

Тема 3.2.4. Забезпечення безпеки пожежно-рятувальних підрозділів

Об'ємно-планувальні, конструктивні та інженерно-технічні рішення спрямовані на забезпечення безпеки пожежно-рятувальних підрозділів. Проїзди та під'їзні шляхи для пожежних машин. Передбачення виходів на горища, підвальні та цокольні приміщення.

3.3. Пожежовибухонебезпечність речовин і матеріалів

Тема 3.3.1. Номенклатура показників пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів

Показники пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів залежно від їх агрегатного стану та умов застосування. Номенклатура показників та їх застосування для характеристики пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів. Класифікація речовин і матеріалів за пожежовибухонебезпечною. Загальні відомості про методи визначення показників пожежовибухонебезпечності речовин і матеріалів.

Тема 3.3.2. Пожежна класифікація будівельних матеріалів

Група горючості (Г1-Г4), як класифікаційна характеристика здатності будівельних матеріалів до горіння, параметри за якими класифікують. Коефіцієнт димоутворення (Д1-Д3) - показник, який характеризує оптичну густину диму, параметри за якими класифікують. Група займистості (В1-В3) - класифікаційна характеристика здатності до спалахування, параметри за якими класифікують.

Група поширення полум'я (РП1-РП4) - класифікаційна характеристика здатності поширювати полум'я по поверхні, параметри за якими класифікують. Показник токсичності продуктів горіння (Т1-Т4), параметри за якими класифікують. Особливості методів визначення показників пожежовибухо-небезпечності будівельних матеріалів. Європейські підхід до класифікації будівельних матеріалів за реакцією на вогонь.

Тема 3.3.3. Категорування приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною безпекою

Категорії за вибухопожежною та пожежною безпекою. Методи розрахунку значень критеріїв за вибухопожежною та пожежною безпекою приміщень й зовнішніх установок. Вибір та обґрунтування розрахункового варіанту. Розрахунок надлишкового тиску вибуху для горючих газів, парів легкозаймистих та горючих рідин, розрахунок надлишкового тиску вибуху для горючого пилу, розрахунок надлишкового тиску вибуху для речовин і/або матеріалів, які здатні вибухати і горіти під час взаємодії з водою, киснем повітря і/або один з одним, розрахунок надлишкового тиску вибуху для вибухонебезпечних сумішей, які містять ГГ, пари ЛЗР та ГР і/або горючий пил, інтенсивності теплового випромінювання від вогнища пожежі.

3.4. Системи протипожежного захисту

Тема 3.4.1. Склад систем протипожежного захисту, загальні вимоги до них

Аспекти проектування, монтування систем протипожежного захисту, необхідність обладнання ними об'єктів різного функціонального призначення. Склад систем протипожежного захисту. Загальні вимоги до системи пожежної сигналізації, систем пожежогасіння, систем керування евакуюванням, систем протидимного захисту, систем централізованого пожежного спостереження.

Тема 3.4.2. Підтримання експлуатаційної придатності систем протипожежного захисту

Загальні вимоги щодо підтримання експлуатаційної придатності систем протипожежного захисту залежно від виду та функціонально пов'язаних із ними інженерних систем й технологічного обладнання.

3.5. Протипожежне водопостачання

Тема 3.5.1. Загальні вимоги до систем внутрішнього та зовнішнього протипожежного водопостачання

Система протипожежного водопостачання - як комплекс інженерно-технічних пристроїв, що виконують важливу роль у забезпеченні пожежної

безпеки об'єктів та населених пунктів. Водопроводи високого та низького тиску. Проектування та розрахунки. Розрахунок витрати води на потреби зовнішнього та внутрішнього пожежогасіння. Насосні станції першого та другого підйому, призначення, експлуатація, ведення документації. Призначення, складові частини, випробування, технічне обслуговування та перевірка зовнішнього протипожежного водопроводу, експлуатація пожежних гідрантів та водоймищ. Призначення, складові частини, випробування, технічне обслуговування та перевірка внутрішнього протипожежного водопроводу.

3.6. Безпека інженерних систем та комунікацій

Тема 3.6.1. Вимоги пожежної безпеки щодо систем опалення, вентиляції та кондиціонування

Загальні вимоги до проектування систем опалення і внутрішнього теплопостачання, загальнообмінної та аварійної вентиляції, повітряного опалення, кондиціонування й охолодження повітря будівель та споруд. Основні аспекти ДБН В.2.5-67 стосовно питань забезпечення пожежної безпеки систем опалення, вентиляції та кондиціонування.

Тема 3.6.2. Вимоги пожежної безпеки щодо систем газового постачання

Загальні вимоги безпечної експлуатації газопроводів (природного газу) і споруд в розрізі забезпечення їх пожежної безпеки. Вимоги безпечної експлуатації газорегуляторних пунктів, газорегуляторних установок і комбінованих будинкових регуляторів тиску, теплових електростанцій, котелень, газопроводів, газового обладнання, димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків. Загальні вимоги безпечної експлуатації систем газопостачання, які приймають і поставляють споживачам зріджений газ. Вимоги безпечної експлуатації газонаповнювальних станцій, газонаповнювальних пунктів, проміжних складів балонів, спеціалізованих магазинів, автомобільних газозаправних станцій, автомобільних газозаправних пунктів та пунктів обміну балонів. Вимоги пожежної безпеки під час виконання газонебезпечних робіт.

Тема 3.6.3. Вимоги пожежної безпеки щодо систем електропостачання

Основи пожежної безпеки використання електроустановок. Характеристика загальної схеми електропостачання споживачів електричної енергії. Характеристика електроприміщень за умовами середовища. Класифікація вибухота пожежонебезпечних зон. Загальнопромислове електрообладнання, вибухозахищене електрообладнання. Вибір електричного обладнання за умовами навколишнього середовища. Пожежна профілактика електричних мереж, силових, освітлювальних та теплових електроустановок.

3.7. Правила пожежної безпеки в Україні

Тема 3.7.1. Загальні вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки до будівель, споруд різного призначення та прилеглих до них територій, іншого нерухомого майна, обладнання, устаткування тощо

Призначення, сфера застосування, організаційні заходи з забезпечення пожежної безпеки на підприємствах. Утримання території, будівель і споруд, евакуаційних шляхів та виходів. Вимоги пожежної безпеки до інженерного обладнання. Утримання технічних засобів протипожежного захисту. Основні вимоги пожежної безпеки для об'єктів різного функціонального призначення. Первинні засоби пожежогасіння. Порядок дій у разі виникнення пожежі.

Тема 3.7.2. Основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів різного функціонального призначення

Вимоги пожежної безпеки до закладів, установ, організацій освіти і науки, культурно-видовищних закладів, закладів охорони здоров'я, підприємств торгівлі та харчування, будинків для тимчасового проживання людей, об'єктів площею до 300 м², промислових підприємств, підприємств транспорту, складів та складських приміщень, автозаправних станцій, житлових будинків.

Тема 3.7.3. Правила експлуатації та типові норми належності вогнегасників

Основні технічні вимоги що пред'являються до вогнегасників, відмінності між вимогами національних стандартів ДСТУ 3675, ДСТУ 3734 та ДСТУ EN 3-7, ДСТУ EN 1866-1. Загальні вимоги до експлуатації вогнегасників, вимоги до оснащення об'єктів вогнегасниками, вибір типу та необхідної кількості вогнегасників, придатність вогнегасників до гасіння пожеж різних класів, коефіцієнти ефективності вогнегасників за вогнегасною здатністю.

Модуль 4. Аудит об'єктів

Тема 4.1. Механізм організації та проведення аудиту пожежної та техногенної безпеки об'єктів

Основні завдання аудиту, порядок звернення, строки проведення, етапи, оформлення результату та рекомендовані засоби вимірювальної техніки.

Тема 4.2. Порядок проведення аудитів у сфері пожежної та техногенної безпеки

Сутність аудиту пожежної та техногенної безпеки, організація його проведення, загальні завдання й етапи. Складання акту по результатам аудиту, строки надання його суб'єкту аудиту, термін чинності акту. Орієнтовний перелік

засобів вимірювальної техніки та обладнання, що застосовуються під час проведення аудиту пожежної та техногенної безпеки.

5. Контрольний захід

5.1. Тестування

Тестування проводиться у вигляді надання слухачами відповідей на тестові питання. Тестові питання та критерії оцінювання розробляються та затверджуються окремо. Тестування може здійснюватись також із застосуванням комп'ютерного програмного забезпечення.

За підсумками тестування відповідно до критеріїв оцінювання, слухач може отримати результат: «Зараховано» або «Не зараховано».

Слухач під час проходження підвищення кваліфікації може скласти тестування лише один раз.

В разі позитивного складання тестування («Зараховано») слухач отримує свідоцтво про підвищення кваліфікації.

В разі негативного складання тестування («Не зараховано») слухач повинен повторно пройти підвищення кваліфікації встановленим порядком.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Закон України від 18.01.2001 № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
3. Закон України від 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
4. Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності».
5. Закон України від 15.01.2015 № 124 VIII «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2003 № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 560 «Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 470 «Про внесення змін до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх

експертизи».

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 № 1030 «Про порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки».

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 № 426 «Про затвердження Порядку проведення професійної атестації експертів у сфері пожежної та техногенної безпеки та позбавлення кваліфікаційного сертифіката».

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 № 436 «Про затвердження Порядку проведення аудиту пожежної та техногенної безпеки».

14. НПАОП 40.1-1.32-01 (ДНАОП 0.00-1.32-01) Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок.

15. Правила улаштування електроустановок, (затверджені наказом Міністерства енергетики України від 21.07.2017 р. № 476). – Київ: Міністерство енергетики України, 2017. – 617 с.

16. СНиП 2.09.02-85* «Виробничі будівлі». Зі змінами.

17. ДСТУ 3675-98 «Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань». Зі Зміною № 1 (ІПС № 8-2004).

18. ДСТУ 3734-98 «Вогнегасники пересувні. Загальні технічні вимоги (ГОСТ 30612-99)».

19. ДСТУ 2272:2006 «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».

20. ДСТУ 2273:2006 «Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять».

21. ДСТУ EN 3-7:2014 «Вогнегасники переносні. Частина 7. Характеристики, вимоги до робочих параметрів і методи випробування (EN 3-7:2004 + A1:2007, IDT)».

22. ДСТУ EN 1866-1:2014 «Вогнегасники пересувні. Частина 1. Характеристики, вимоги до робочих параметрів і методи випробувань (EN 1866-1:2007, IDT)».

23. ДСТУ Б В.1.1-36:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою».

24. ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2019 «Оцінка відповідності. Вимоги до роботи різних типів органів з інспектування (EN ISO/IEC 17020:2012, IDT; ISO/IEC 17020:2012, IDT)».

25. ДСТУ 8828:2019 «Пожежна безпека. Загальні положення».

26. ДСТУ 8829:2019 «Пожежовибухонебезпечність речовин і матеріалів. Номенклатура показників і методи їхнього визначення. Класифікація».

27. ДБН В.2.5-23-2010 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення».

28. ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво». Зі Зміною № 1.

29. ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування».

30. ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування».

31. ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту» зі зміною № 1.

32. ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво».

Зі змінами № 1 та № 2».

33. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва» зі зміною № 1.

34. ДБН В.2.5-20-2018 «Газопостачання. Інженерне обладнання будинків і споруд».

35. ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення

36. ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Основні положення».

37. Наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні» (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за № 252/26697).

38. Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285 «Про затвердження Правил безпеки систем газопостачання» (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 р. за № 674/27119).

39. Наказ МВС України від 15.01.2018 № 25 «Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників» (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 23 лютого 2018 р. за № 225/31677).

40. Наказ МВС України від 05.11.2018 № 879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки» (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 р. за № 1346/32798).

41. Наказ МВС України від 26.12.2018 № 1064 «Про затвердження Правил з вогнезахисту» (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 14 березня 2019 р. за № 259/33230).